

Ortaokul Öğrencilerinin Geleceğin Okullarına İlişkin Hayalleri¹

The Dreams of Elementary School Students in Terms of the Schools of the Future

İbrahim GÖKDAŞ², Şerife AK³

Öz

Öğrencilerin gelecekte nasıl bir okul ve nasıl bir öğrenme ortamı hayal ettikleri var olan sorunlar için çözüm üretme ve yarının okullarını yapılandırmada önemli ve özgün veri kaynağı oluşturacaktır. Bu bağlamda öğrencilerin hayallerindeki okullar ve bu okullardaki teknolojilerin neler olabileceğinin betimlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada 373 ortaokul öğrencisinden “Hayalimdeki Okul” başlıklı bir kompozisyon yazmaları istenmiş ve veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırma sonunda öğrencilerin daha çok okulun ve sınıfın fiziki olanaklarına ilişkin betimlemelerde buldukları; tablet, akıllı sıra, robot öğretmen ve okulsuz eğitim hayal ettikleri görülmüş ve bazı öğrencilerin sınıflarda teknolojinin hiç olmaması yönündeki talepleri dikkat çekici bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: okul, teknoloji, gelecek, ortaokul öğrencisi

Abstract

Students' dream of a school in the future and dreams of how they want a learning environment will be an important and original source of data for the solution of existing problems and the structuring of the schools of tomorrow. In this context, 373 secondary school students were asked to write an essay titled “The School in my Dreams” and the data were evaluated by the descriptive analysis method. As a result of the study, it was found that students mostly describe the physical facilities of the school and the classroom. Besides, it was seen that they dreamed about tablet, smart table, robot teacher, and education without school and some students' demands for classrooms without technology were remarkable.

Keywords: school, technology, future, secondary school students.

1. Bu makalenin bir kısmı 12-14. Eylül 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilen 6th International Instructional Technologies & Teacher Education Symposium'unda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

2. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Aydın, Türkiye; <https://orcid.org/0000-0001-7019-8735>

3. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Aydın, Türkiye; <https://orcid.org/0000-0002-7148-620X>

Atf / Citation: Gökdaş, İ. & Ak, Ş. (2019). Ortaokul öğrencilerinin geleceğin okullarına ilişkin hayalleri. *Kastamonu Education Journal*, 27(5), 2161-2172. doi:10.24106/kefdergi.3385

Extended Abstract

Introduction: Learning environments in the formal education system are significant in preparing the learners for the future. The characteristics of learning environments can also affect academic achievement and motivation. It is a well-known fact that what kind of a school or what kind of a learning environment should learners have is determined independently from the learners. Therefore, learners have to continue their education in the learning environments the adults have chosen for them rather than the learning environments they dream of. Besides, there are very limited studies on what kind of a school the students dream of. The studies conducted on the subject are mostly in the form of drawing and metaphors. In such studies, it has been revealed that the dreams of the learners are directed towards physical environments and in this context, they dream of more colourful classes, green gardens etc. However, there are no studies conducted on the place of technology in the dreams of the students on the schools of the future. For these reasons, in this study, it is aimed to describe the schools in the dreams of elementary school students and what kind of technologies can be involved in these schools. This description is important for understanding the design and technological potential that will transform the schools and learning environments of the future into more enjoyable and attractive places.

Method: This research was carried out with structured interview technique in general screening model. For this purpose, the students were given a page titled "Write an essay by imagining how the schools/classes of the future will be and what technologies will be used in the classroom" and were asked to write. For the study, one course hour was given to the students. The research is composed of 5th, 6th, 7th and 8th grade elementary school students of a public school affiliated to the Ministry of National Education in the spring term of 2017-2018 academic year. The school had a profile of students from different socio-economic levels and educational regions in the central district of the province where the study was conducted. In the research, the participants were determined by one-stage random stratified sampling technique, with four different classes from each class level. A total of 12 classes and 373 students in these classes were included in the study. In the research, 361 essays were taken into consideration due to the fact that some of the students did not write anything and the writings of some others could not be read.

The descriptive validity of the study was provided by "researcher diversification". The fit between the investigators was determined as 93%. The data of the research was analysed and interpreted by descriptive analysis, which was within the scope of qualitative analysis method.

In order to ensure the interpretation validity in the research, direct quotations were obtained from the participants' views and they were given in tables in the findings section. In order to ensure the internal validity of the study, the participant students in different class levels were informally interviewed by attending the related school during the education period when the research was conducted. At the end of the study, the interpretations related to the views of the participants were shared with the participants from time to time and their approvals were obtained and thus, it was aimed to provide the internal validity in the research.

Finding and Discussion: At the end of the research, it was revealed that in the dreams of the students about the schools of the future, the descriptions related to technology and instructional technologies were less emphasized than those related to school environment, school rules and physical structure of the classroom environment. While it was expected that the students would make more descriptions of new technologies related to the schools in their dreams, it was noteworthy that there were descriptions such as green school gardens, large/clean/colourful classrooms, respectful students, and more affectionate teachers.

Personal tablets, smart desks, robotic teachers, smart books and etc. were more included in the dreams of the students related to instructional technologies because of the fact that they did not want to carry books. On the other hand, some of the students' dreams of technology free classrooms were noteworthy. Some students imagined that smart boards "were better used" in the classrooms. Furthermore, it was revealed that some students wanted to have smart boards in the classrooms but worried about the fact that the teachers would stop teaching in class and leave the duty to smart boards. This finding can be attributed to the fact that the smart boards present in the schools are only used for such simple purposes as watching videos and making presentations.

In the students' dreams about schools, the teacher theme included the descriptions ranging from being young to being respectful to students. In their dreams of future schools, as well as technology, the students had the expectations of teachers who could use technology better, who were open to innovation, tolerant, respectful, sympathetic and not making discrimination.

This study was carried out in only one elementary school in order to describe the schools in the dreams of the students and what the technologies in these schools could be. In subsequent researches, it is beneficial to conduct similar studies in different regions with larger samples. Besides, studies examining the variables that affect/may affect the future dreams of the students are also needed.

1. Giriş

“Hayal gücü güç verir: Hayal gücü her şeydir. Sizi bekleyen güzelliklerin ön izlemesi gibidir. Hayal gücü bilgidenden daha önemlidir.” Albert Einstein (TÜBİTAK Bilim ve Teknik, 2015).

Daha iyi bir gelecekte yaşama isteği ütopyanın, hayallerin oluşumunu sağlamıştır. Ütopacılar ütopya uygun eğitilmiş insan profiline yetiştirilmesi ve insana değişime uygun bir yapı kazandırma gerekçesiyle eğitimi önemserler (Ozmoz, 1969; Akt. Öztürk, 2004). Çünkü geleceğin biçimlenmesinde eğitim sistemi ve onun sunduğu olanaklar önemlidir ve oluşturulan öğrenme ortamları, öğrenenleri geleceğe hazırlayan yapılardır. Ayrıca okulların öğrenciler için en önemli sosyal alanlardan birisi olduğu da söylenebilir. Özellikle zorunlu eğitim dönemi, öğrencilerin okuldan hoşlanıp hoşlanmadıklarına veya ne öğrenmek istediklerine veya istemeyeceklerine bakılmaksızın, insanlar üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Öğrencilerin okul deneyimlerinin, öğrenmeleri ve gelecek yaşamları üzerinde de bir etkisi olduğu varsayılabilir (Alerby, 2003). Bu bağlamda öğrenme ortamlarının nasıl olması gerektiği uzun zamandır üzerinde tartışılan bir konudur (Özdemir ve Akkaya, 2013). Bu ortamlarda yaşayan öğrencilerin nasıl bir ortamda öğrenim görmek istedikleri ve okulların gelecekte nasıl olacağına ilişkin hayalleri önemlidir. Bu hayallere uygun ortamlar, öğrencilerin öğrenme heveslerini de artırabilir. Rudduck ve Flutter (2004), öğrencilerin öğrenmelerine neyin yol açtığına ve neyin yardımcı olduğuna ilişkin görüşlerinin önemli olduğunu ve onların okuldaki yaşamlarını etkileyen kararlara dahil edilmelerinin gerektiğini vurgulamaktadır. Yapılan araştırmalar da, öğrencilerin yaşamlarını etkileyen programlarda onların bakış açılarını dikkate almanın önemli olduğunu göstermektedir (Caringi, Klika, Zimmerman, Trautman ve van den Pol, 2013; Head, 2011; Richards Schuster & Pritzker, 2015). Bland ve Sharma-Brymer (2012) de öğrencilerin kendi tercih ve hayallerine uygun bir ortamda daha yüksek başarı ve katılım gösterebileceklerini belirtmektedir. Günümüzde insanlığın ulaştığı olanakların oluşumunda önemli katkıları olan ütopyanın (Kahveci, 2018), yarınların okulları için de katkı sunacağı, yarının okullarının biçimlendirilmesinde temel olacağı düşünülmektedir. Çünkü Kahveci'nin de vurguladığı üzere ütopya, ideali ortaya koymaktadır ve bu yönüyle tam olarak hayata geçirilmese de ona yaklaşmak mümkün olabilmektedir. Dolayısıyla günümüzün biçimlenmesinde, insanlık tarihinde önemli yeri olan ütopyanın ve hayallerin etkisinin önemli olduğu açıktır. Ayrıca günümüz ve gelecekteki eğitim ortamlarının biçimlenmesine de katkı sunacak ütopyanın ve hayallerin betimlenmesi önemli görülmektedir. Ancak mevcut durumda öğrenenlerin nasıl bir okula veya nasıl bir öğrenme ortamına sahip olmaları gerektiği, öğrenenlerden bağımsız bir şekilde kararlaştırılmaktadır. Okulun, sınıfın veya çeşitli öğrenme ortamlarının nasıl olması gerektiğine öğrenenler değil öğretmenler ve yöneticiler karar vermektedirler. Dolayısıyla öğrenenler, hayal ettikleri öğrenme ortamları yerine yetişkinlerin onlar için belirledikleri zaman dilimlerinde ve yine onların seçtikleri öğrenme ortamlarında eğitimlerini sürdürmek durumundadırlar. Ghaziani (2008)'nin de belirttiği gibi okulun nasıl olması gerektiğine karar verenlerin ve tasarımcıların, okulun asıl kullanıcısı olan öğrencilerin gözüyle dünyaya bakmaları büyük önem taşımaktadır.

Literatürde öğrencilerin okullara ilişkin hayallerini betimleyen akademik nitelikte ve kapsamlı çalışmaların çok sınırlı oluşu, öğrenme ortamlarının biçimlendirilmesinin öğrencilerden bağımsız gerçekleştirildiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Literatür incelendiğinde İngiltere, Amerika ve Avusturalya gibi ülkelerde, bazılarında, mimarların ve tasarımcıların da katıldığı öğrencilerin hayallerindeki okul tasarımına ilişkin resim ve kompozisyon yarışmaları yapılmıştır (French ve Hill, 2004). Bu yarışmalarda cam tavanlar, yeşil duvarlar gibi okulun fiziksel ortamına ilişkin hayaller göze çarpmaktadır. Burke ve Grosvenor (2015) kitaplarının ikinci baskısında “The Guardian” gazetesinin 2001 ve 2011 yıllarında yaptığı “İstedğim Okul” adlı yarışma bulgularını karşılaştırarak sunmaktadırlar. Burke ve Grosvenor (2015)'a göre hem 2001 hem de 2011'de öğrencilerin okul çevresi, konfor ve güvenlikle ilgili talepleri değişmemiştir. Avustralya'da 2005 yılında yapılan “İstedğim okul” isimli yarışmada (Doherty, 2005), bütün eğitim kademelerindeki öğrencilerden hayallerindeki okulu resim, kompozisyon, hikâye, şiir veya şarkı olarak paylaşımları istenmiştir (Bland ve Sharma-Brymer, 2012). Yarışma sonunda güzel bir okul hayalinde okulun aydınlık ve yeşilliklerle dolu bir yer olarak hayal edildiği; okullarındaki koyu renklerden, matlıktan ve karanlık, kirli laboratuvarlardan şikâyet ettikleri görülmüştür. Türkiye'de ise MEB tarafından çeşitli zamanlarda öğrencilerin hayallerindeki okullara ilişkin deneme/kompozisyon/resim yarışmaları düzenlenmekte ancak bunlar yarışma düzeyinde değerlendirilmekte ve yine okul tasarımlarına öğrenci katılımı eksik kalmaktadır. Özdemir ve Yılmaz (2008) yaptıkları çalışmada öğrencilerin daha yeşil ve daha geniş okullar talep ettiklerini; ancak okul tasarımlarında öğrencilerin talep ve ihtiyaçlarının dikkate alınmadığı vurgulanmaktadır. Alerby (2003) ise yaptığı çalışmada öğrencilerin okul deneyimlerine ilişkin düşüncelerini resimler ve resimleri açıklayan sözlü ifadelerle yer vererek araştırmıştır. Çalışmada temalar öğrenme ve bilgi, sosyal ilişkiler, düzenlilik ve kurallar, ders konuları, duygular, zaman ölçüleri başlıklarında ele alınmış; öğrenci deneyimlerinin karar mekanizmalarınca dikkate alınması gerektiği vurgusu yapılmıştır. Yine Kostenius (2011) çalışmasında öğrencilere hayallerindeki okulu çizdirerek, yaşadıkları deneyimleri ve okulun vizyoner fikirlerini paylaşmalarını istemiş ayrıca bir grup öğrenciyle görüşme yapmıştır. Çocukların hayallerindeki okula ilişkin açıklamalarını “dostluk ve katılım” okulu, “iş ve oyun” okulu ve “Yerler ve mekân” olmak üzere üç

tema altında toplamıştır. Bu bağlamda öğrenciler arkadaşlık ve akran işbirliği, adil, özenli ve katı olmayan öğretmen, kendilerini ilgilendiren durumlara ilişkin karar mekanizmalarına katılma, okulun eğlenceli hale getirilmesi, esnek çalışma saatleri, açık havada çalışma, uzun molalar, öğlen yemeği, oyun alanları ve oyuncakların olduğu alanlardan oluşan okul hayallerini resimlerle ve sözlü olarak ifadelendirmişlerdir. Resimler, sözsüz hikâye anlatan metin olarak görülebilir (Van Manen, 1990). Ancak anlatı olarak resimlerin çocukların düşüncelerini diğer yöntemlerden daha iyi iletmelerini sağladığı varsayımı eleştirilmektedir (Backett-Milburn ve McKie, 1999). Driessnack (2005), klinisyenler ve araştırmacılar tarafından çocukların resimlerini tanımlayan kendi sözcüklerinin göz ardı edilmesini eksiklik olarak vurgulamaktadır. Bu nedenle bir çözüm olarak, çocukların kendi düşüncelerini ve açıklamalarını duymak ve anlamak, onlara gerçek bir fırsat yaratmak için çocuklarla konuşmak ve onları ciddiye almak gerekmektedir (Backett-Milburn ve McKie, 1999).

Aktürk-Çapur (2017) tarafından yapılan çalışmada 9-10 yaş grubunu kapsayan toplam 170 öğrenciden “Hayalinizdeki okul nasıl olmalıdır?” sorusuna yönelik bir kompozisyon yazmaları istenmiş ve veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırma sonunda öğrencilerin daha çok okulun fiziki yapısı ve öğrenme çevresini önemsedikleri görülmüş; kıyafetlerin serbest olması, kişiye ait dolap, sevgi ve hoşgörülü bir ortam ve ödev olmaması gibi talepler dikkat çekici bulunmuştur. Büyükanal-Filiz (2018)’in yapmış olduğu metafor analizi sonucunda da öğrencilerin daha çok doğa ile iç içe, serbest oyun alanlarının olduğu, güvenli ve hayal güçlerini destekleyici okul bahçeleri talep ettikleri belirlenmiştir. Ekiz ve Gülay (2018) tarafından öğrencilerin “ideal sınıf ortamına” ilişkin görüşlerinin metafor analizi yoluyla değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmanın sonunda, en fazla metafor üretilen temanın “geniş mekanlar” ve en çok ifade edilen metaforun “ev” kavramı olduğu görülmüştür. Benzer şekilde öğrencilerin öğretmen ve okul kavramlarına ilişkin metaforlarını analiz eden Tulunay-Ateş (2016), okul ile ilgili en çok “ev-yuva” metaforunun kullanıldığını belirlemiştir. Literatür incelendiğinde, daha çok okul kavramına ilişkin metafor analizlerinin yapıldığı görülmektedir (Aydoğdu, 2008; Balcı, 1999; Bülbül ve Gökçe-Cerit, 2015; Cerit, 2006; Demir, 2007; Inbar, 1996; Özdemir ve Akkaya, 2013; Saban, 2008; Tulunay-Ateş, 2016). Literatürde öğrencilerin teknoloji kavramına ilişkin algıları da merak konusu olmuş ve bu amaçla metafor analizleri (Durmuş, Bağcı ve Ağca, 2008; Şahin ve Baturay, 2013), yazılı anlatım ve resim analizleri (Erişti ve Kurt, 2011; Ersoy ve Türkkan, 2009) yapılmıştır. Ancak öğrencilerin gelecekteki okul hayalleri ve bu hayallerinde yer alan okullarda teknolojinin yerinin ne olduğuna ilişkin bir çalışma yapılmamıştır. Halbuki ekolojik psikolojide “çevre”, sosyal ve fiziksel özellikleriyle bireyin davranışları ve gelişimi değerlendirilirken dikkate alınması gereken önemli bir bileşendir. Okul ise çevrenin en önemli parçasıdır (Öğülmüş ve Özdemir, 1995) ve öğrenci davranışları üzerinde etkili bir unsurdur (Aydoğan, 2012). Bu nedenlerle bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin hayallerindeki okullar ve bu okullardaki teknolojilerin neler olabileceğinin betimlenmesi amaçlanmıştır. Bu betimleme geleceğin okullarını ve öğrenme ortamlarını daha zevkli ve çekici hale dönüştürecek tasarımı ve teknolojik potansiyeli anlamak açısından önem taşımaktadır. Ayrıca bu araştırma, geleceğin okullarının biçimlendirilmesinde öğrencilerin beklentilerinin ortaya konulması, öğrenme ortamlarının öğrenci beklentileri de dikkate alınarak tasarlanması destek olunması ve alan yazına katkı sunma bağlamında özgün ve bir o kadar da önemli görülmektedir.

2. Yöntem

Bu araştırma genel tarama modeli kapsamında, yapılandırılmış görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla öğrencilerden Türkçe dersi kapsamında “Hayalimdeki Okul” başlıklı kompozisyon yazmaları istenmiştir. Bu amaçla öğrencilere “Sizce geleceğin okullarının/sınıflarının nasıl olacağı ve sınıflarda hangi teknolojilerin kullanılacağını hayal ederek bir kompozisyon yazınız” başlıklı bir sayfa dağıtılarak kompozisyonu bu sayfaya yazmaları istenmiştir. Çalışma sınıf ortamında yürütülmüş ve öğrencilere bir ders saati süre verilmiştir. Araştırma, 2017-2018 Eğitim yılı bahar döneminde, MEB’e bağlı bir devlet okulunun ortaokul düzeyindeki 5. 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Okul, çalışma yapılan ilin merkez ilçesinde bulunan ve farklı sosyo-ekonomik çevrelerden ve eğitim bölgelerinden gelen öğrencilerin bulunduğu bir profile sahiptir. Araştırmanın yürütüleceği hedef grubun kalabalık olması nedeniyle örneklem alınmıştır. Bu amaçla okul yönetiminden sınıfların nasıl oluşturulduğu öğrenilmiştir. Sınıfların ilk kayıt esnasında her sınıfın bir birine benzer biçimde ve heterojen yapıda oluşturulduğu, belirli öğrenci özellikleri ve öğrenme ortamı açısından özel bir sınıf oluşturulmadığı belirlenmiştir. Bu durum da dikkate alınarak evrendeki alt grupların belirlenerek evren büyüklüğü kapsamındaki oranlarının örneklemde temsil edilmelerini sağlamak (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2008) amacı ile her bir sınıf düzeyinden dört sınıf tek aşamalı seçkisiz tabakalı örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Böylelikle bir birinden farklı özelliklere sahip öğrencilerin geleceğin okullarına ilişkin hayalleri araştırma sonuçlarına yansıtılmıştır. Çünkü Hovardaoğlu (2000)’nun da belirttiği üzere sınırları belirli olan evrenden seçkisiz olarak grupların alınması ve bu gruptaki bireylerin yine seçkisiz olarak belirlenerek araştırmaya dahil edilmesi durumunun başlangıçta grupların birbirine benzediği sayılısı üzerine kurulmuştur. Tablo 1’de gösterildiği üzere toplamda 12 sınıf ve bu sınıflarda öğrenimlerini sürdüren 373 öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmaya sınıftaki tüm öğrenciler katıl-

mıştır. Ancak öğrencinin hiçbir şey yazmaması, yazısının okunamaması gibi nedenlerle 361 öğrencinin kompozisyonu araştırma kapsamına alınmıştır. Tablo 1’de çalışma evreni ve örneklem dağılımına ilişkin bilgi verilmektedir.

Tablo 1. Çalışma evreni ve örneklem dağılımı

Sınıf	Çalışma Evreni		Örneklem		
	Sınıf (n)	Öğrenci (n)	Sınıf (n)	Katılan Öğrenci (n)	Geçerli Öğrenci (n)
V.	11	286	3	77	76
VI.	11	396	3	104	100
VII.	18	576	3	93	91
VIII.	14	448	3	99	94
Toplam	54	1706	12	373	361

Araştırmanın betimsel geçerliği “araştırmacı çeşitlendirmesi” ile sağlanmıştır. Bu bağlamda araştırmada veriler üç farklı araştırmacı tarafından tema ve alt temalar oluşturularak analiz edilmiştir. İnceleyiciler arasındaki uyum %93 olarak belirlenmiştir. Araştırma verileri nitel analiz yöntemi kapsamında betimsel analiz yapılarak çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

Merriam’a (2013) göre tema ve alt temaların oluşturulmasında kullanılacak kaynaklar arasında alan yazının yanı sıra araştırmacı ve katılımcı da yer almaktadır. Bu çalışmada da öğrencilerin hayallerindeki okula ilişkin yazdıkları kompozisyonlarda yer alan ifadeler analiz edilirken ilgili literatür çerçevesinde araştırmacıların verileri yansıttığını düşündüğü beş ana tema ve her ana temaya ilişkin alt temalar kullanılmıştır.

Araştırmada yorumlama geçerliğini (Aypay, 2015) sağlamak amacıyla katılımcıların düşüncelerinden doğrudan alınmış yapılmış ve bulgular kısmında tablolaştırılarak verilmiştir. Bulgular ayrıca nicel forma dönüştürülerek frekans (f) olarak gösterilmiştir. Bu araştırmada araştırmacının iç geçerliğini sağlamak amacıyla araştırmacılar, araştırmanın gerçekleştirildiği eğitim döneminde ilgili okula giderek farklı sınıf düzeyindeki katılımcı öğrencilerle informal biçimde görüşme olanağı bulmuş ve onların geleceğin okullarıyla ilgili hayalleri konusundaki görüşlerini almıştır. Araştırmacılar, araştırma sonunda katılımcı görüşlerine ilişkin yorumlarını zaman zaman katılımcılarla paylaşarak onaylarını almıştır. Bu yolla araştırmada iç geçerlik sağlanmaya çalışılmıştır.

3. Bulgular

Araştırma verilerinin analizi kapsamında öğrencilerin geleceğin okullarına ilişkin hayalleri, en çok vurgu yapılan temadan başlamak üzere sırasıyla Okul çevresi, Öğretim teknolojileri, Sınıf ortamı, Okul kuralları ve Öğretmen başlıklı ana temalardan oluşmuştur. Bu ana temalar oluşturulurken, Bronfenbrenner’in (1979), ekolojik sistem yaklaşımı dikkat alınarak öğrencinin çevresi ile etkileşimi açısından mikro sistemdeki en dış halkadan en içe yani okul çevresinden sınıf içine ve öğretmene doğru bir yaklaşım izlenmiştir. Bu ana temalara ilişkin alt temalar ise aşağıda tablolaştırılarak verilmiştir.

Tablo 2. Okul çevresi temasına ilişkin alt temalar ve öğrenci ifadeleri

Alt Temalar	f	Öğrenci ifadeleri
		Herkesin özgür olduğu, öğrencilerin gerçekten eğlenebileceği, ders aralarında dinlenebilecekleri, kendilerini hapisanede hissetmedikleri, gerçekten evlerinde hissettikleri bir ortam olmasını isterdim (Ö28).
Yaşam alanları ve çevre düzenlemesi	168	Derslerden sonra öğrencilerin dinlenebileceği bir oda olmalı. Odanın içinde de kısık sesle müzik çalmalı.... Okulun arka bahçesinde orman, ormanın içinde de kitap okumak için yapılan ağaç evler olmalı (Ö30).
		Kapıdan giriyoruz ve her yer yemyeşil. Hem bizim, hem kuşların ve hem de kedilerin yuvası olmuş burası.... Banklarda insanlar oturmuş sohbet ediyor... (Ö2).
Öğrenme ortamları	51	Hayalimdeki okulda ayrı fen bilimleri sınıfı, sosyal bilgiler sınıfı, resim sınıfı olsun. Fen bilimleri sınıfında deney eşyaları olmasını istiyorum. Çünkü orda öğretmenimizin gözetimi altında deneyler yapmak istiyorum. Sosyal bilgiler sınıfında ise maket bir dünya, cetvel, kitaplar olsun.(Ö190)

Alt Temalar	f	Öğrenci ifadeleri
		Bahçesinde havuzu olan otel gibi bir okul isterdim (Ö15).
Mimari	32	Benim hayalimdeki okul büyük ve geniş çaplı bir okul olacaktır.... Bu okul güneş enerjisiyle çalışacağı için çevreye zarar vermeyecek, katkıda bulunacaktır (Ö29)
Ulaşım	5	Okul raylar üzerinde gidecek... okulun raylar üzerinde gitme amacı dünyadaki okula gitmeyen, aileleri tarafından gönderilmeyen bütün çocukların okul imkanını vermek için. Bu raylar sayesinde okul bütün dünyayı gezerek okula gitmeyen bütün çocukları toplayacaktır. Okul bitince evlerine geri götürecektir (Ö29).

Ortaokul öğrencilerinin geleceğin okullarına ilişkin hayallerinde “okul çevresi” temasının yaşam alanları ve çevre düzenlemesi, öğrenme ortamları, mimari ve ulaşım alt temalarından oluştuğu görülmektedir (Tablo 2). Alt temalar arasında öğrencilerin “Yaşam alanları ve çevre düzenlemesi” alt temasına ilişkin hayallerinin yoğunluk kazandığı (f:168) belirlenmiştir.

Tablo 3. Öğretim teknolojileri temasına ilişkin alt temalar ve öğrenci ifadeleri

Alt Temalar	f	Öğrenci ifadeleri
Tablet	72	Herkese tablet verilebilir. Defterlere yazmak yerine bu tabletlere not alabiliriz. Hem bu şekilde çanta taşımak zorunda kalmazdık. (Ö220). ...Tabletler sayesinde öğrencilerin ödev yapmama gibi bir şans olmayacak. Çünkü öğretmenler düzenli olarak öğrencilere ödevleri bildirim olarak gönderecek. (Ö42). Konuştuğumuzda yazabilen akıllı tahtalar olabilir. (Ö324).
Daha akıllı tahtalar	32	Üç boyutlu gösterebilen akıllı tahtalar olsun. Öğrencilere gözlükler verilsin (Ö335). Akıllı tahta ile defterimizin bağlantılı olmasını istiyorum. (Ö150).
Dizüstü bilgisayarlar	27	Akıllı tahtalar her ders kullanılsa benim çok hoşuma giderdi. (Ö123). ...Defter yerine laptop (Ö91),
Robot öğretmen	22	Sınıflarımızda herkese ayrı birer dizüstü bilgisayar hediye edilmeli (Ö133). Öğretmenler olmayacak. Onların yerini hata yapmayan ve öğrencileri en iyi şekilde analiz edecek robotlar alacak. Bu robotlar öğrencilere mükemmel bir biçimde ders anlatacak... Bunun yanında herkese bire bir anlattığı için [Robotlar] öğrenciler anlamadan yeni konuya geçmeyecek... Bu arada öğretmenlere ne olacak diyenler için robotlar çok hızlı öğreneceği için önce öğretmen robota öğretecek, sonra ise robotlar öğrencilere öğretecek. Bu sayede öğretmenler işsiz kalmayacak. (Ö320).
Akıllı sıralar	20	Geleceğin okullarında akıllı sıralar olmalı. Sadece oturduğumuz sıra sizi tanısa güzel olur. Boy, Kilo kalori ve en son çalıştığımız üniteleri açar. Kitap getirmemize gerek kalmazdı. Defter yerine not kağıdı açıp derslere göre açar yazardık. Sıraya notları kaydederdik... (Ö193).
Akıllı kalem	12	Akıllı sıralar... parmağınızın bir dokunuşuyla istediğimiz boyuta gelecek. Okula geldiğimiz hemen belli olacak, sınıf defterinde hemen işaretlenecek (Ö292). Öğretmenin söylediklerini kendi kendine yazan akıllı kalemler (Ö64).
Telefon	10	Yazı yazarken ellerimiz çok yoruluyor. Mesela söylediklerimizi yazan bir kalem olsa biz söylesek o yazsa... (Ö192). Gelecekte artık dersler kitaplardan değil telefonlardan... işlenecek (Ö71).
Akıllı Gözlük	7	Öğrencilerin derste her an kullanabileceği telefonlar olması gerekir. Dersi bölmek yerine oradan bakabilirler [Öğrenmek istedikleri ve merak ettikleri konular için]. (Ö78). Öğretmenler okul içerisinde her an özel gözlüklerle dolaşacaklar. Bu gözlükler bakılan öğrencinin kişisel bilgilerini, okul içerisindeki davranış raporunu ve başarı bilgisini gösterebilecek. (Ö42).

Alt Temalar	f	Öğrenci ifadeleri
Akıllı kitap ve defter	6	Çanta yerine akıllı kitaplar üretseler. Okula sadece bir akıllı kitap getireceğiz. Öğretmenler de o akıllı kitaplardan ödev verip kendi telefonundan kontrol etse çok güzel olur (Ö127).
Sanal gerçeklik, hologram	5	Benim hayalimdeki okul: Defterin kalkması. Akıllı defterlerin olmasıdır. Yani akıllı tahta gibi kalem olacak ama bildiğimiz kalem değil. Dokunduğumuzda yazacak kalemlerden. (Ö266). Öğrenciler okula ağır çantalarla değil bileklik şeklini alabilen mini tabletlerle gidecek. Bu tabletler hologram şeklinde tüm kitapları ve ders notlarını içinde barındırabilecek. (Ö42). Bence sınıflarda aşırı derecede ileri bir teknoloji kullanılacak, ama ben bunu istemem. Mesele sıralar akıllı olacak, sınıflar kendi kendini toplayacak, öğretmenin görevi sadece oturmak olacak. Hatta belki öğretmenler müdürler bile olmayacak okulları robotlar yönetecekler ki bence bu kötü bir şey ki benim hayalim değil.... Ben bunu istemem. Hiç sıcak bir ortam olmayacağına eminim. (Ö242).
Teknoloji olmasın	7 Kötü yanları [Robotların] dersler eğlenceli olmaz. Herkes ciddi olur. Çünkü robotların duygusu olmaz. İnsanların duygusu olur. Gelecekte herkes duygularına ortak bir öğretmen arayacak. (Ö287). Teknolojinin doğru ve yerinde kullanılmasını isterim. Kimi hocaların yaptığı gibi dersleri hiç anlatmayıp akıllı tahtadan hızlı hızlı geçmek yerine önce klasik metotlarla dersin anlatılmasını daha sonra da teknoloji yardımıyla pekiştirilmesini isterim. (Ö56).

Öğrencilerin geleceğin okullarına ilişkin “Öğretim teknolojileri” teması ile ilgili hayalleri Tablo 3’de verilmiştir. Öğrencilerin hayalleri arasında en çok başta her öğrenciye tablet (f:72) olmak üzere daha akıllı tahtalar (f:32), her birey için dizüstü bilgisayar (f:27), robot öğretmen (f:22) ve akıllı sıralar (f:20) yer almaktadır. Ayrıca bunları takiben akıllı kalem (f:12), telefon (f:10) ve akıllı gözlük (7) öğrencilerin hayalleri arasında yer bulmuştur. Yine sınırlı da olsa akıllı kitap ve defter, sanal gerçeklik, hologram, gibi alt temalarla birlikte çeşitli yardımcı donanımların öğrenme-öğretme süreçlerinde kullanılması öğrenci hayalleri arasındadır. Ancak geleceğin okullarına ilişkin hayallerini ifade eden öğrenciler arasında teknolojinin eğitime entegrasyonuna ilişkin kaygıları olan öğrencilerin (f:7) olması dikkat çekicidir.

Tablo 4. Sınıf ortamı temasına ilişkin alt temalar ve öğrenci ifadeleri

Alt Temalar	f	Öğrenci ifadeleri
		Sandalyeler tahtadan olmak yerine koltuk gibi yumuşak olsun. (Ö32).
Fiziki olanaklar	130	Sınıflarımızda her öğrencinin kitaplarını koymasına gereken bir kitaplığı, küçük bir dolabının olması gerekir. Çünkü kitaplar çok ağır.... (Ö94). Bir sınıfın içinde 12’den fazla öğrenci olmayacak ki dersler rahat işlensin (Ö57). Kambur olmamamızı engelleyen sandalyeler olsa iyi olur. (Ö198).
Teknoloji	48	Sıralar bile akıllı olabilir. Kullandığımız tabletler sıranın içinde olabilir, ya da sırada akıllı ekran olur, dersi oradan takip ederiz ve böylece çanta ağırlıklarından da kurtulmuş oluruz. (Ö55). Sıraların üstüne tabletler yerleştirilerek ve o tabletleri akıllı tahtaya bağlayıp hep birlikte bir etkinlik yapılabilir. (Ö58). Tertemiz sıralar yerler, perdeler, camlar vb. tertemiz kokuyor. Sanki çiçek kokusu gibi.... Ses geçirmeyen camlar.... (Ö136).
Mekan özellikleri	17	Duvarlar gökkuşağı rengi ve akıllı olsun. Camlar ve perdeler otomatik açma kapanma olsun. (Ö201). Sınıf kapıları öğrencilerin gözlerini okuyarak açılmalı... sınıf sıcaklığını insanların vücut sıcaklığına göre ayarlayan klimalar olmalı. (Ö358). Sınıflar geniş, ferah ve rengarenk olsun. (Ö17).

Tablo 4 incelendiğinde “Sınıf ortamı” teması bağlamında öğrenci hayallerinin öğrenim görülen sınıfların fiziki olanaklarına ilişkin yoğunlaştığı (f:130) görülmektedir. Sınıf ortamının teknolojik olanaklarına ilişkin hayaller ikinci sırada yerini almıştır (f:48) Mekanın özelliklerine ilişkin hayaller ise (f:17) diğer hayallere oranla daha düşük düzeydedir.

Tablo 5. Okul kuralları temasına ilişkin alt temalar ve öğrenci ifadeleri

Alt Temalar	f	Öğrenci ifadeleri
Genel Kurallar	83	Gelecekteki okul hayalim herkesin istediği elbiseyi giyebileceği.....bir okul. (Ö246).
		Okulda saç salabilmenin serbest olmasını isterdim (Ö213).
	Kuralları çocuklar koymalı.... (Ö248). Benim hayalimdeki okul şöyle olurdu... kavga olmayan, huzurlu olan.... (Ö255). Ders saatleri 20 dk, teneffüsler 20 dk olmalı. Hem böylece çocuklar derste sıkılmaz ve dikkatleri dağılmaz. (Ö98).
Zaman kullanımı	35	Bizim teneffüsler 7 dk. şimdi biz okulun 3. katındayız. Aşağı inene kadar zaten 3dk geçiyor. 5 dakika bize yetmiyor (Ö105).
		Benim hayalimdeki okulda ilk önce dersleri 10 dk. azaltmak, teneffüsleri 10 dakika uzatmak isterim. (Ö238).
Sınıf içi kurallar	13	İlk olarak ders zamanları ve derslerin sayısı tüm okul yaşantımızı ve okul isteğimizi aşağıya çekiyor. Yani çocukların dersi daha iyi dinlemesi için ders saatini ve sayısını azaltmak çocukların dersi daha iyi dinleyip daha az sıkıcı yapabilir. (Ö313). ... derste yemek yiyebildiğimiz bir okul. (Ö241).
	 Sınıfta herkes istediği yere oturmalı.... (Ö248).

Öğrencilerin geleceğin okullarına ilişkin hayalleri arasında (Tablo 5) “Okul kuralları” da önemli yer almaktadır. Öğrencilerin okul kurallarıyla ilgili tema bağlamında hayallerinin en çok genel kurallar alt temasında yoğunlaştığı belirlenmiştir (f:83). Zaman kullanımına ilişkin beklentiler de yine öğrencilerin hayalleri arasında önemli düzeyde yer bulmuştur (f:35). Diğerlerine oranla daha sınırlı olsa da sınıf içi kurallara ilişkin öğrencilerin hayallerinin olduğu (f:13) görülmektedir.

Tablo 6. Öğretmen temasına ilişkin alt temalar ve öğrenci ifadeleri

Alt Temalar	f	Öğrenci ifadeleri
İletişim becerileri	27	Soru sorabileceğimiz ilgili öğretmenlerin olduğu... (Ö1).
		Ama bazı okullarda öğretmenler kantin sırası varken kaynak yaparak yiyecek alıyorlar. Benim hayalimdeki okulda ben bunu yasaklardım. (Ö12).
		Öğretmenler sevecen ve fedakâr olsun. Halden anlasın. (Ö16).
		Her öğretmen iyi davranışlı ve kötülük yapmayan bir öğretmen olsa... (Ö121).
		Öğretmenler asla ayırım yapmamalı, eşit davranmalı. (Ö169).
Nitelik	15	Öğretmenlerimiz anlamadığımız dersi kızmadan tekrardan anlattığı, hoşgörülü öğretmenler olmalı. (176).
		Hayalimdeki okulun öğretmenleri çok anlayışlı olsun. Bize gerekli bilgiyi verdikten sonra anlamadığımız yerleri tekrar anlatsın bize derslerimizi öğretmek için ellerinden geleni yapsınlar.... Öğretmenler çok ödev vermemeliler. Çünkü bizim sosyal hayatımıza zaman kalmıyor. (Ö5).
		Gelecekte çok ilerleyecek olan “Bilişim Teknolojileri” konusunda iyi ve yeterli bilgiye sahip olmalıyız. Bunun içinde okullarda teknoloji konusunda yatırım yapılması geleceğimiz için öncelik arz eder. Bizler kadar öğretmenlerimize de bu konuda eğitim verilmeli ve bilinçlendirilmeli... (Ö38).
Öğretim becerileri	12	Öğretmenler bizim istediğimiz biçimde ders işlesin. (Ö4).
Yaş	7	Okuldaki öğretmenlerin öğrencilerini sıkmadan anlatmasını isterdim. (Ö77).
		Öğretmenlerimin genç olmasını isterdim. Çünkü yaşlı insanlar teknolojiyi pek kullanamıyorlar. (Ö46).
		Hocaların yaşları abartılı olmasın. Nedenini sorarsanız dersi çok kötü anlatıyorlar ve hiçbir şey anlaşılıyor. (Ö321)

Tablo 6 incelendiğinde “Öğretmen” teması altındaki görüşlerinin iletişim becerileri (f:27), nitelik (f:17), öğretim becerileri (f:12) ve yaş (f:7) alt temalardan oluştuğu görülmektedir. Öğrencilerin öğretmenlerden en fazla iletişim ve ikinci sırada da nitelik ile ilgili becerilerine dönük beklentilerinin olduğu görülmektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

Ortaokul öğrencilerinin hayallerindeki okullar ve bu okullardaki teknolojilerin neler olabileceğinin betimlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma sonunda; öğrencilerin geleceğin okullarına ilişkin hayallerinde teknoloji ve öğretim teknolojilerine ilişkin betimlemelerin okul çevresi, okul kuralları ve sınıf ortamının fiziki olanaklarına ilişkin betimlemelerden daha az vurgulandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin hayallerindeki okullarla ilgili yeni teknolojilere ilişkin betimlemelerde bulunmaları beklenirken; daha çok yeşil okul bahçeleri, geniş/temiz/rengarenk sınıflar, birbirine saygılı öğrenciler, daha şefkatli öğretmenler gibi betimlemelerin olması dikkat çekicidir. Çalışmanın bu bulgusu literatürdeki öğrencilerin daha çok ferah, aydınlık, modern, bakımlı yerlere değer verdikleri (Frost ve Holden, 2008) ; doğa ile iç içe, serbest oyun alanlarının olduğu, güvenli ve hayal güçlerini destekleyici okul bahçeleri talep ettiklerini ve daha çok okulun fiziki yapısı ve öğrenme çevresini önemsediklerini (Bland ve Sharma-Brymer, 2012; Büyükanan-Filiz, 2018; Doherty, 2005); kıyafetlerin serbest olmasını, kişiye ait dolap, sevgi ve hoşgörülü bir ortam gibi taleplerinin bulunduğunu (Aktürk-Çapur, 2017) ortaya koyan araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Kuyumcu ve Özşari (2016) 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin okul kavramına ilişkin olarak en çok “ev” ve “yuva” metaforlarını kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Ekiz ve Gülay (2018) tarafından öğrencilerin “ideal sınıf ortamına” ilişkin görüşlerinin metafor analizi yoluyla değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmanın sonunda en fazla metafor üretilen temanın “geniş mekanlar” ve en çok ifade edilen metaforun “ev” kavramı olduğu belirlenmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin güvenli, rahat ve bir o kadar da özgür olabilecekleri; öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci etkileşiminin sevgi ve hoşgörü temelinde biçimlendiği bir okul ortamı hayal ettikleri görülmektedir.

Kostenius (2011) araştırması sonucunda öğrencilerin eğlenceli öğrenme ortamları, esnek okul saatleri daha uzun dinlenme molaları, açık havada oynamak, fiziksel aktivitelere olanak sağlayacak (futbol, buz hokeyi basketbol, kayak vb.) alanlar, yemek yiyebileceği mekanlar, daha mutlu edici renklerle boyalı mekanlar, çeşitli oyuncak ve oyun ekipmanlarının bulunduğu, doğanın sessizliğini, huzurunu sunan bir okul ortamı, çok sayıda bitki ve ağaçla dolu, atlar, kediler, köpekler, koyunlar ve kuşlar gibi hayvanlar bulunduğu büyük bahçe, sınıfta anlayışlı ve sakinleştirici etkiye sahip olan öğretmen, şarkı söylemek ve bir enstrüman çalmak ve diğer etkinliklerin yapılabileceği ortamlar hayal ettikleri belirlenmiştir.

Öğrencilerin öğretim teknolojilerine ilişkin hayallerinde daha çok kitap taşımamak için kişisel tablet, akıllı sıra, robot öğretmen vb. varken; bazı öğrencilerin teknolojisiz sınıf hayalleri dikkat çekicidir. Öğrencilerin bir bölümü sınıflarda “daha iyi akıllı tahta” kullanıldığını hayal etmiştir. Hatta bazı öğrencilerin sınıflarda akıllı tahta olmasını istedikleri ancak öğretmenlerin ders anlatmayı bırakıp işi akıllı tahtaya bırakmalarından kaygı duydukları belirlenmiştir. Kostenius (2011) araştırmasında öğrencilerin ödevlerin bilgisayar üzerinden gönderilmesi ve böylelikle kitapların eve taşınmamasını hayal ettiklerini ortaya koymuştur. Öğrencilerin bu kaygısını Karakuş ve Karakuş (2017)’un öğretmen görüşlerine dayalı olarak yaptığı araştırmasında akıllı tahtaların iletişim sorunlarına neden olduğu, sınıf yönetiminde sorunlar doğurduğu ve amaca dönük gerekli içeriğin olmayışı nedeniyle akıllı tahtaların kullanılmadığı ve/veya kullanılmak istenmediği bulgusu destekler yapıdadır. Ayrıca sınıflarda akıllı tahtaların öğrenme ve öğretme sürecinde etkili kullanımlarının sağlanabilmesinde önemli görülen elektronik ders içeriklerinin nicel ve nitel olarak yetersizliği, öğretmenlerin amaca dönük kullanımlarını engelleyen önemli bir problem olarak görülmektedir (Dağhan, Nuhoğlu Kibar, Akkoyunlu, Atanur Baskan (2015); Ayvaci, Bakırcı ve Başak, 2014; Dursun, Kuzu, Kurt, Güllüpinar ve Gültekin, 2013; Pamuk, Çakır, Ergun, Yılmaz ve Ayas, 2013). Diğer taraftan Akıllı tahtaların öğrenme-öğretme sürecinde öğrenci motivasyonunu olumlu etkilediği (Polat ve Özcan, 2014, Görhan ve Öncü, 2015; Balkaş ve Barış, 2015) araştırma bulgularıyla ortaya konmuştur. Ancak akıllı tahtaların kullanım süreçlerinde oluşan yazılım, donanım sorunlarının öğrenci motivasyonunu olumsuz etkilediği (Balkaş ve Barış, 2015); iletişim sorunlarına neden olduğu, sınıf yönetiminde sorunlar doğurduğu ve amaca dönük gerekli elektronik içeriklerin yetersizliği (Karakuş ve Karakuş, 2017) bulgusu da bu çalışmada ulaşılan öğrencilerin “daha iyi akıllı tahta” hayallerine ilişkin bulguyu desteklemektedir. Ulaşılan bu bulgular özellikle FATİH projesi çerçevesinde sınıflara akıllı tahtalar yerleştirilmesine ve öğretmenlere tablet dağıtılmasına karşın, teknolojinin eğitime entegrasyonun gerçek anlamıyla gerçekleştirilemediği ve gerekli ders içeriklerinin oluşturulamamasının ciddi yatırımlar yapılan teknolojiden amaca dönük yararlanılamaması ve bu teknolojilerin yer yer sorunlar yarattığını ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin okul hayallerinde öğretmen temasına ilişkin betimlemeleri oldukça dikkat çekicidir. Öğretmenin genç olmasından, öğrencilere karşı saygılı olmasına kadar değişen betimlemeler doğrultusunda; öğrencilerin gelecek

okul hayallerinde teknoloji kadar bunu iyi kullanabilen, yeniliğe açık, hoşgörülü, saygılı, anlayışlı ve ayırım yapmayan öğretmenler istedikleri söylenebilir. Bu bulgu öğrenciler açısından etkili bir öğretmende, mesleki becerilerden daha çok kişisel özelliklerin önemli olduğunu ortaya koyan araştırma bulgularını destekler niteliktedir (Çalışkan, Işık ve Saygın, 2013; Gündüz, 2014; Mızrak-Karcı, 2016; Şimşek ve Tuzluca, 2015). Egüz ve Öntaş (2018) ortaokul öğrencilerinin öğretmen kavramına ilişkin kullandıkları metaforları incelemek amacıyla gerçekleştirdikleri çalışmada en çok ifade edilen metaforların “melek” ve “anne-baba” metaforu olduğunu belirlemiş ve bu bulguyu ortaokul öğrencilerinin okul yaşantılarında öğretmenlerini anne babaları kadar etkili ve önemli bir yere koyduklarının bir göstergesi olarak değerlendirmişlerdir. Telli, den Brok ve Çakıroğlu (2008) tarafından ideal bir öğretmenin özelliklerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin ele alındığı çalışmanın sonunda, öğretmen ve öğrencilerin ideal öğretmeni güdüleyici, rehber, öğrencileriyle olumlu ilişkiler kuran ve öğrencilerinden saygı gören kişi olarak tanımladıkları görülmüştür. Groves ve Welsh (2010) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın sonuçları öğrencilerin okula ilişkin algılarını etkileyen en önemli değişkenlerden birinin öğretmen özellikleri olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle teknoloji iyi kullanabilen öğretmen beklentisine ilişkin Görhan ve Öncü (2015)’nün öğretmen ve yönetici görüşlerine dayalı olarak gerçekleştirdiği araştırmalarında akıllı tahta kullanımının yaşa ve hizmet yılına bağlı olarak değişim gösterdiğini; yaşça ileri olan ve hizmet yılı yüksek olan öğretmenlerin akıllı tahta kullanımına fazla istekli olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bu bulgu öğrencilerin teknolojiyi etkili kullanma bağlamında daha genç öğretmen hayallerini desteklemektedir.

Bu çalışma ortaokul öğrencilerin hayallerindeki okullar ve bu okullardaki teknolojilerin neler olabileceğinin betimlenmesi amacıyla, tek bir ortaokulda gerçekleştirilmiştir. Bundan sonraki çalışmalarda daha geniş örneklemelerle farklı bölgelerde benzer çalışmaların yapılmasında yarar görülmektedir. Ayrıca Gidley ve Hampson (2005)’in de ifade ettiği gibi öğrencilerin gelecek hayallerini etkileyen/etkileyebilecek değişkenlerin de incelendiği çalışmalara ihtiyaç vardır.

5. Kaynakça

- Aktürk-Çopur, D. (2017). Çocukların hayallerindeki okul. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*.1(1), 1-8.
- Alerby, E. (2003). ‘During the break we have fun’: a study concerning pupils’ experience of school, *Educational Research*, 45(1), 17-28. <http://www.tandf.co.uk/journals> DOI: 10.1080/001318
- Aydoğan, İ. (2012). “Okul Binalarının Özellikleri ve Öğrenciler Üzerine Etkileri”, *Milli Eğitim Dergisi*, 193, 29-40. Aydoğdu, E. (2008). İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar yardımıyla analizi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Aypay, A. (2015). Araştırma Yöntemleri Desen ve Analiz (Çeviri Ed: A. Aypay). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ayvacı, H. Ş., Bakırcı, H. ve Başak, M. H. (2014). FATİH projesinin uygulama sürecinde ortaya çıkan sorunların idareciler, öğretmenler ve öğrenciler tarafından değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 20-46.
- Backett-Milburn, K. & McKie, L. (1999) A critical appraisal of the draw and write technique. *Health Education Research* 14(3), 387-398.
- Balci, A. (1999). Metaphorical images of school: School perceptions of students, teachers and parents from four selected schools (in Ankara). Yayımlanmamış Doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balkaş, S. R., Barış, M. F. (2015). Etkileşimli akıllı tahta kullanımının öğretmen rollerine, sınıf içi etkileşime ve öğrenci motivasyonuna etkisi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*. 4(8). 206-222.
- Bland, D., & Sharma-Brymer, V. (2012). Imagination in school children’s choice of their learning environment: An Australian Study. *International Journal of Educational Research*, 56, 75-88.
- Bronfenbrenner, U. (1979). The ecology of human development: Experiments by nature and design. USA: Harvard University Press.
- Burke, C. & Grosvenor, I. (2015). The School I’d Like: Revisited. Children and young people’s reflections on an education for the future (2nd edition). London, New York: Routledge. Bülbül, T. ve Gökçe-Toker, A. (2015). Meslek lisesi öğrencilerinin metaforik okul algıları: işlevselci bir yaklaşım. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16(2), 273-291.
- Büyükalın-Filiz, S. (2018). İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin okul bahçelerine ilişkin sahip oldukları metaforlar. *Social Sciences Studies Journal*, 20(4), 2996-3008.
- Büyükköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Caringi, J. C., Klika, B., Zimmerman, M., Trautman, A., & van den Pol, R. (2013). Promoting youth voice in Indian country. *Children and Youth Services Review*, 35, 1206–1211.
- Cerit, Y. (2006). School metaphors: the view of students, teachers and administrators. *Educational Science Theory & Practice*, 6(3), 692-699.
- Çalışkan, M., Işık, A. N. ve Saygın, Y. (2013). Öğretmen adaylarının ideal öğretmen algıları. *İlköğretim Online*, 12(2), 575-584.
- Dağhan, G., Nuhoğlu Kibar, P., Akkoyunlu, B. ve Atanur Baskan, G. (2015). Öğretmen ve Yöneticilerin Etkileşimli Tahta ve Tablet Bilgisayar Kullanımına Yönelik Yaklaşımları ve Görüşleri. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 6(3), 399-417.

- Davaslıgil, Ü. (1997). Ekolojik Yaklaşımın Psikoloji ve Eğitime Uygulanması, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 21(103), 66-79.
- Demir, C. E. (2007). Metaphors as a reflection of middle school students' perceptions of school: A cross-cultural analysis. *Educational Research and Evaluation: An International Journal on Theory and Practice*, 13(2), 89-107.
- D'Ausilio, R. (1998). Wake Up Your Call Center: Humanize Your Interaction Hub. West Lafayette, IN: Purdue University Press.
- Doherty, L. (2005). The school I'd like. News and Features, Sydney Morning Herald, Sydney, NSW.
- Driessnack, M. (2005). Children's drawings as facilitators of communication: A meta-analysis. *Journal of Pediatric Nursing* 20(6), 415-423.
- Durmuş, A., Bağcı, H. ve Ağca, R. K. (2008). İlköğretim öğrencilerinin İnternet metaforlarının karşılaştırılması. II. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu. 16- 18 Nisan, Ege Üniversitesi.
- Dursun, Ö. Ö., Kuzu, A., Kurt, A. A., Güllüpınar, F. ve Gültekin, M. (2013). Okul yöneticilerinin FATİH projesinin pilot uygulama sürecine ilişkin görüşleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 100-113.
- Egüz, Ş. ve Öntaş, T. (2018). Ortaokul öğrencilerinin "öğretmen" kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 79-91.
- Ekiz, D. ve Gülay, A. (2018). İlkokul öğrencilerinin "ideal sınıf ortamına" ilişkin metaforlarının belirlenmesi. *Kastamonu Education Journal*, 26(4), 1121-1134.
- Erişti, S. D. ve Kurt, A. A. (2011). Elementary school students' perceptions of technology in their pictorial representations. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 2(1), 24-37.
- Ersoy, A., ve Türkkan, B. (2009). İlköğretim öğrencilerinin resimlerinde internet algısı. *İlköğretim Online*, 8(1), 57-73.
- French, J. ve Hill, D. (2004). The kid-friendly school. *American School Board Journal*, February, 2004, 36-38.
- Frost, R., ve Holden, G. (2008), Student voice and future schools: building partnerships for student participation, *Improving Schools*, 11(1), 83-95. DOI: 10.1177/1365480207086832
- Ghaziani, R. (2008). Children's voices: raised issues for school design. *Co-Design*, 4(4), 225-236.
- Gidley, J. ve Hampson, G. (2005). The evolution of futures in school education, *Futures*, 37, 255-271.
- Görhan, M. F. ve Öncü, S. (2015). Öğretmen ve idareci gözünde etkileşimli tahta: kullanım kolaylığı ve yarar algısı üzerine bir durum çalışması. [Interactive White board in the eyes of teacher and principal: Acasestudy on perceived ease of use and usefulness] *Journal of Teacher Education and Educators*. 4(1). 53-77.
- Groves, R. ve Welsh, B. (2010). The high school experience: What students say. *Issues In Educational Research*, 20(2), 87-104.
- Gündüz, M. (2014). İlkokul öğrencilerinin etkili öğretmen hakkındaki düşünceleri. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 114-128.
- Head, B. W. (2011). Why not ask them? Mapping and promoting youth participation. *Children and Youth Services Review*, 33, 541-547.
- Hovardaoğlu, S. (2000). Davranış Bilimleri için Araştırma Teknikleri, Ankara: VE-GA Yayınları
- Inbar, D. E. (1996). The Free educational prison. Metaphors and images. *Educational Research*, 38(1), 77-92.
- Karakuş, S., Karakuş, S. (2017). Akıllı tahta kullanımına yönelik ortaöğretim öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi, *Turkish Journal of Educational Studies, TURK-JES*, 4(2), 1-37.
- Kahveci, K. (2018). Cumhuriyet dönemi ütopyası: 'Rüyamdaki Okullar' (1936), *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(1), 199-205.
- Kostenius, C. (2011). Picture this-our dream school! Swedish schoolchildren sharing their visions of school, *Childhood*, 18(4), 509-525. DOI: 10.1177/0907568211398158
- Kuyumcu, F. N. ve Özşari, I. (2016). 5. ve 6. Sınıf öğrencilerinin öğretmen ve okul kavramlarına ilişkin algılarının değerlendirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(44), 396-407.
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber (Çev. Ed. Turan, S.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Mızrak-Karcı, M. (2016). Öğrenci gözüyle ideal öğretmen özellikleri: Gazi Teknik Meslek Lisesi örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 209, 80-101.
- Öğülmüş, S. ve Özdemir, S. (1995). Sınıf ve Okul Büyüklüğünün Öğrenciler Üzerindeki Etkisi. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2, 261-271.
- Özdemir, S. ve Akkaya, E. (2014). Genel lise öğrenci ve öğretmenlerinin okul ve ideal okul algılarının metafor yoluyla analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2(2), 295-322.
- Özdemir, A. & Yılmaz, O. 2008. Assessment of outdoor school environments and physical activity in Ankara's primary schools, *Journal of Environmental Psychology*, 28, 287-300.
- Öztürk, F. (2004). Ütopyalar ve eğitim sorunsalı, *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 3(5), 89-114.
- Pamuk, S., Çakır, R., Ergun, M. Yılmaz, B. ve Ayas, C. (2013). Öğretmen ve öğrenci bakışıyla tablet PC ve etkileşimli tahta kullanımı: FATİH projesi değerlendirmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1815-1822.
- Polat, S. ve Özcan, A., (2014). Akıllı tahta kullanımıyla ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Kastamonu Education Journal*. 22(2). 439-455.
- Richards-Schuster, K., & Pritzker, S. (2015). Strengthening youth participation in civic engagement: Applying the Convention on the Rights of the Child to social work practice. *Children and Youth Services Review*, 57, 90-97.

- Rudduck, J. & Flutter, J. (2004) How to Improve Your School. London: Continuum.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.
- Şahin, Ş. ve Baturay, M. H. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin internet kavramına ilişkin algılarının değerlendirilmesi: Bir metafor analizi çalışması, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(1), 177-192.
- Şimşek, C. ve Tuzluca, C. (2015). Yetişkinlerin düşünce hayatında olumlu iz bırakan öğretmenlerin ortak kişilik ve davranış özellikleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 131-141.
- Telli, S., den Brok, P. ve Çakıroğlu, J. (2008). Teachers' and students' perceptions of the ideal teacher. *Eğitim ve Bilim*, 33(149), 118-129.
- Tulunay- Ateş, Ö. (2016). Öğrencilerin Öğretmen ve Okul Metaforları. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 2(1), 78-93.
- TÜBİTAK Bilim ve Teknik. (2015). Albert Einstein Poster. http://bilimteknik.tubitak.gov.tr/sites/default/files/posterler/albert_einstein.pdf adresinden 10 Ağustos 2018 tarihinde ulaşılmıştır.
- Van Manen, M. (1990). Researching Lived Experience: Human Science for an Action Sensitive Pedagogy. London: Althouse.
- Kostenius, C. (2011). Picture this-our dream school! Swedish schoolchildren sharing their visions of school, *Childhood*, 18(4), 509-525. DOI: 10.1177/0907568211398158